

uskadeliggørelse af CO₂-bomber

Hvordan due diligence på klimaområdet kan sætte en stopper for europæiske virksomheders involvering i projekter, der udløser klimakatastrofe

Indholdsfortegnelse

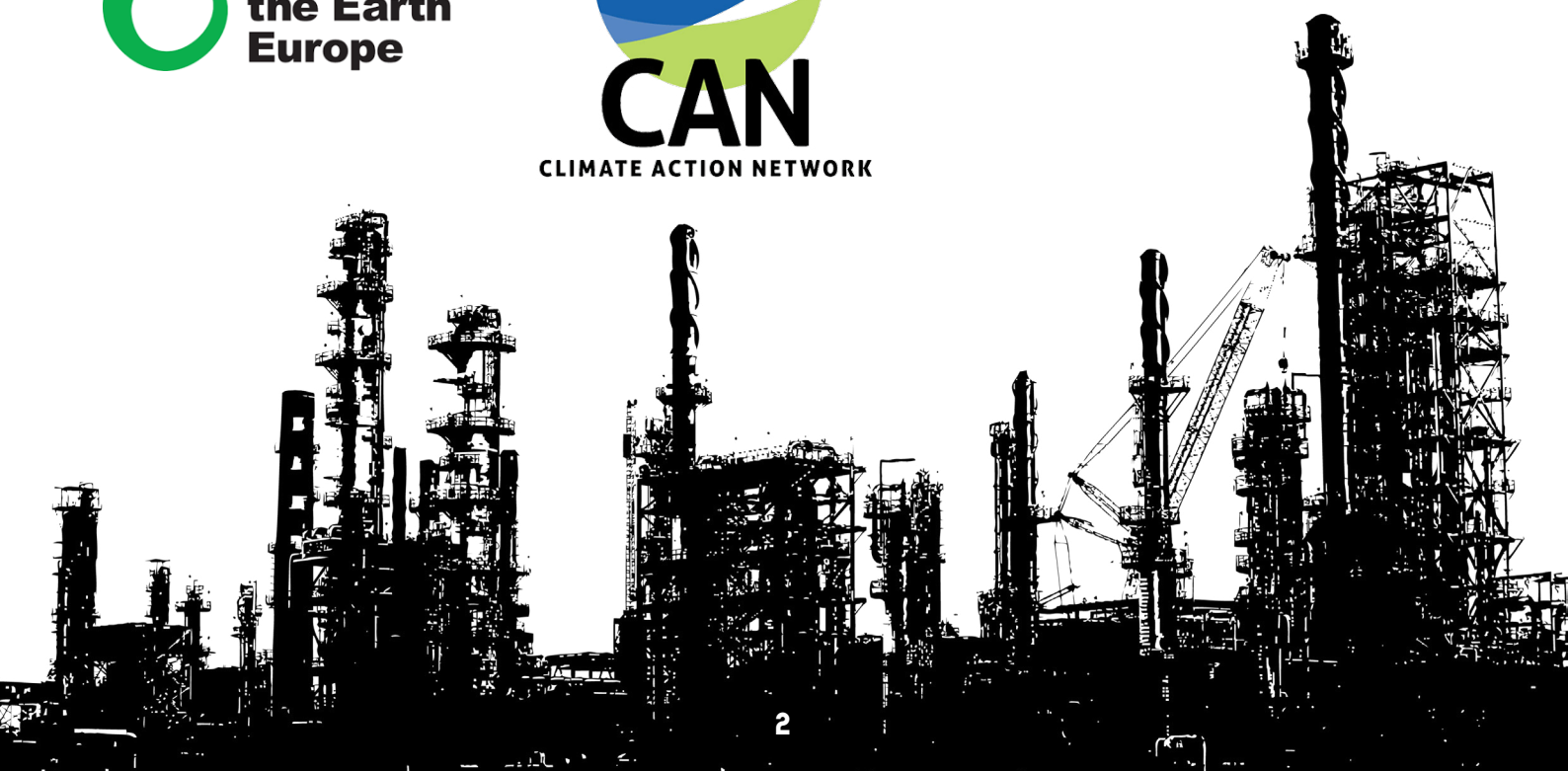
Introduktion	3
Virksomheder på EU-markedets rolle i CO₂-bombeprojekter	5
EU-selskaber, der fremdriver miljøkatastrofer og sociale konflikter	7
Håndhævelse af klimaansvar gennem due diligence	9
Huller og smuthuller i det nuværende CSDDD	10
Mod større klimaansvar	12
Referencer	13

Skrevet af: Anuna de Wever van der Heyden, Audrey Changoe,
Jill Mcardle, Fatima Eisam Eldeen, Jani Savolainen,
Paul de Clerck, Alban Grosdidier, Seden Anlar.

Oversættelse: Nanna Clifforth & Thorbjørn Diepgen

Korrektur: Werner Hedegaard

Lay-out: Andrea Kavanagh & Frederikke Becher

Introduktion

Stigende investeringer i fossile brændstoffer i en klimanødsituation

// Blandt alle sektorer bærer den fossile brændstofindustri og dens finansielle institutioner et betydeligt ansvar, hvor kun 100 virksomheder bidrog med 71 % af de globale drivhusgasemissioner mellem 1998 og 2015.

Klimakrisen er et af de mest presserende problemer, menneskeheden står overfor. Verden kæmper allerede med de ødelæggende konsekvenser af global opvarmning, omfattende ekstreme vejrbegebenheder, stigende havniveauer og fordrivelse af millioner af mennesker fra deres hjem. Paris-aftalen, en international aftale, der har til formål at håndtere klimakrisen, forpligter stater til at reducere emissioner samt rapportere og overvåge deres fremskridt. Men Paris-aftalen og andre internationale miljø- og klimakonventioner omfatter ikke virksomheder og ikke-statslige enheder, selv om de er ansvarlige for de fleste af et lands emissioner.

Blandt alle sektorer bærer den fossile brændstofindustri og dens finansielle institutioner et betydeligt ansvar, hvor kun 100 virksomheder bidrog med 71 % af de globale drivhusgasemissioner mellem 1998 og 2015¹.

I stedet for at implementere planer for at reducere emissionerne, fortsætter fossile selskaber med at ekspandere deres aktiviteter. Mellem 2019 og 2020 oversteg investeringerne i fossile brændstoffer, investeringer afsat til klimatilpasning og afbødning af klimaændringer. Investeringer i fossile brændstoffer oversteg 850 milliarder dollars årligt i 2019/2020². I skarp kontrast hertil blev der afsat 46 milliarder dollars til global klimatilpasning og 571 milliarder dollars til afhjælpning, hvoraf kun 334 milliarder dollars gik til energisystemer³. Baseret på store og mellemstore fossile virksomheders investeringsplaner, vurderer Det Internationale Energiagentur (IEA), at investeringer i kulbrinte vil stige sammenlignet med tidligere år og nå 950 milliarder dollars i 2023⁴.

Denne tendens gælder også europæiske finansielle institutioner, der fremstår som store investorer i verdens mest miljøbelastende industri. Crédit Agricole (Frankrig), UBS (Schweiz), Legal & General (Storbritannien), Deutsche Bank (Tyskland) og den norske GPF er øverst på listen over investorer. Samlet tegner de sig for obligationer og aktier for over 118 milliarder euro i fossile brændsler baseret på data fra januar 2023⁵.

Ovenstående har ødelæggende konsekvenser for vores klima. Selv Det Internationale Energiagentur understreger i sit netto-nul-scenarie, at nye investeringer i kul-, fossil

gas- eller olieindvinding skal ophøre, for at vi kan nå målet om at begrænse den globale opvarmning til 1,5 °C⁶. Fortsat indvinding fra eksisterende fossile brændstofprojekter alene risikerer at overskride 1,5 °C-målet, som påvist af en peer-reviewed undersøgelse fra 2022⁷. På baggrund af de seneste tal fra IPCC advarer klimaforskere om, at begrænsning af den globale opvarmning til ca. 1,5 °C nødvendiggør, at globale drivhusgasemissioner halveres inden 2030. For at opnå dette skal produktionen af fossile brændstoffer falde med cirka 40 % i løbet af dette årti⁸.

At standse udvidelsen af olie- og gasindvinding er en klimamæssig nødvendighed, men faktisk fortsætter indvindingen af fossile brændstoffer ikke bare, den udvides endda.

I den seneste IPCC-rapport fremlægges det, at overskridelse af tærsklen på 1,5 °C vil medføre katastrofale konsekvenser for mange dele af verden. Den nuværende 1,1 °C opvarmning over det før-industrielle niveau har udløst ændringer i atmosfæren, hydrosfæren, kryosfæren og biosfæren. Disse forskydninger har allerede forårsaget betydelige tab og skader for både naturen og mennesker, efterhånden som virkningerne har påvirket biodiversitet, vandressourcer, havniveauer, fødevarerikkerhed, økonomiske vilkår, ekstreme vejrbegebenheder og levebrød. Stigende havniveauer udsætter i stigende

// Investeringer i fossile brændstoffer oversteg 850 milliarder dollars årligt i 2019/2020.

grad kystområder for fare, mens hyppigere ekstreme vejrbegebenheder fører til fødevarerknaphed, tab af levebrød og kultur samt ufrivillig migration og fordrivelse af mennesker verden over. Disse negative konsekvenser vil kun eskalere, eksemplificeret ved Europas rekordsommer i 2022 præget af ekstrem varme, formindskede flodstrømme og omfattende ødelæggelser på grund af naturbrande^{9,10}.

I denne rapport dykker vi ned i et af de mest alvorlige eksempler på indvinding af fossile brændstoffer: de såkaldte CO₂-bombeprojekter. Disse store fossile projekter har potentialet til at frigive over én gigaton CO₂ (GtCO₂) hver ved forbrænding (disse typer emissioner omtales Scope 3-emissioner). I en peer-reviewet forskningsartikel fra 2020 blev 425 olie-, gas- og kulholdige CO₂-bombeprojekter identificeret på globalt plan, hvilket potentielt udløser udledninger på svimlende 1.182,3 GtCO₂¹¹. IPCC rapporterer til sammenligning, at det resterende CO₂-budget for en 50 % sandsynlighed for at begrænse den globale opvarmning til 1,5 °C er estimeret til

cirka 500 GtCO₂. For et 2 °C-scenarie er dette tal 1.150 GtCO₂. Således vil indvindingen og afbrændingen af disse mega-projekter ikke kun udtømme 1,5 °C budgettet, men også 2 °C budgettet¹².

Formålet med denne rapport er at fremhæve det presserende behov for at standse disse projekter, og det faktum, at et overvældende flertal af dem er placeret uden for Europa, er ikke en undskyldning for passivitet. Europæiske selskaber finansierer og driver disse CO₂-bombeprojekter, og høster det økonomiske overskud i processen. Et datasæt fra afslører, at 58 % af EU's energi blev importeret i 2020¹³.

EU spiller en central rolle i at standse CO₂-bomberne ved at håndhæve robuste, juridisk bindende forpligtelser for virksomheder, der opererer på EU's marked. Disse forpligtelser bør omfatte at overvåge klimarisici på tværs af deres aktiviteter og globale værdikæder og afbøde disse risici gennem en proces kaldet "due diligence på klimaområdet"¹⁴. EU bør for-

pligte virksomheder til at indføre troværdige overgangsplaner med konkrete og absolutte reduktionsmål i overensstemmelse med Paris-aftalen. En central forpligtelse for overgangsplanerne bør være at stoppe udviklingen eller støtten til nye fossile brændstofprojekter og altså CO₂-bomber. Disse krav bør integreres i EU's direktiv om virksomheders due diligence og bæredygtighed (CSDDD), som er under forhandling, for at sikre, at europæiske virksomheder og finansielle institutioner bidrager til opnåelsen af Paris-aftalen i stedet for at underminere dens formål. Dette ville også i væsentlig grad hjælpe EU-medlemsstaterne med at imødekomme deres egne reduktionsmål.

virksomheder på EU-markedets rolle i CO₂-bombeprojekter

CSDDD gælder for virksomheder, der opererer på EU-markedet, og som overstiger en specificeret tærskel for størrelse baseret på medarbejderantal og årlig omsætning (de nøjagtige tal stadig er genstand for debat). Denne lovgivning giver EU beføjelser til ikke kun at øve indflydelse på EU-baserede virksomheder, men også på ikke-EU-enheder, der er væsentligt engagerede i det indre marked. Vi kalder disse enheder "virksomheder på EU-markedet", og rapporten har til formål at kortlægge, hvor mange af dem der er involveret i CO₂-bombeprojekter.

Ved at udnytte offentligt tilgængelige data i samarbejde med LINGO¹⁵, har vi kortlagt at, der ud af de 425 globalt identificerede CO₂-bombeprojekter, er virksomheder på EU-markedet knyttet til mindst 107 af dem¹⁶. Heriblandt er 42 virksomheder identificeret ved navn, hvoraf 19 er investorer¹⁷. De kumulative potentielle emissioner fra disse 107 CO₂-bombeprojekter beløber sig til 333,9 gigaton CO₂, når deres fossile brændstoffer indvindes og afbrændes (Scope 3)¹⁸. Det er ni gange de samlede emissioner fra fossile brændstoffer registreret i 2021 (37,12 Gt) og overgår endda de samlede emissioner fra fossile brændstoffer udledt mellem 2013 og 2021 – de ni år med de største årlige registrerede CO₂-emissioner (324,3 Gt).¹⁹

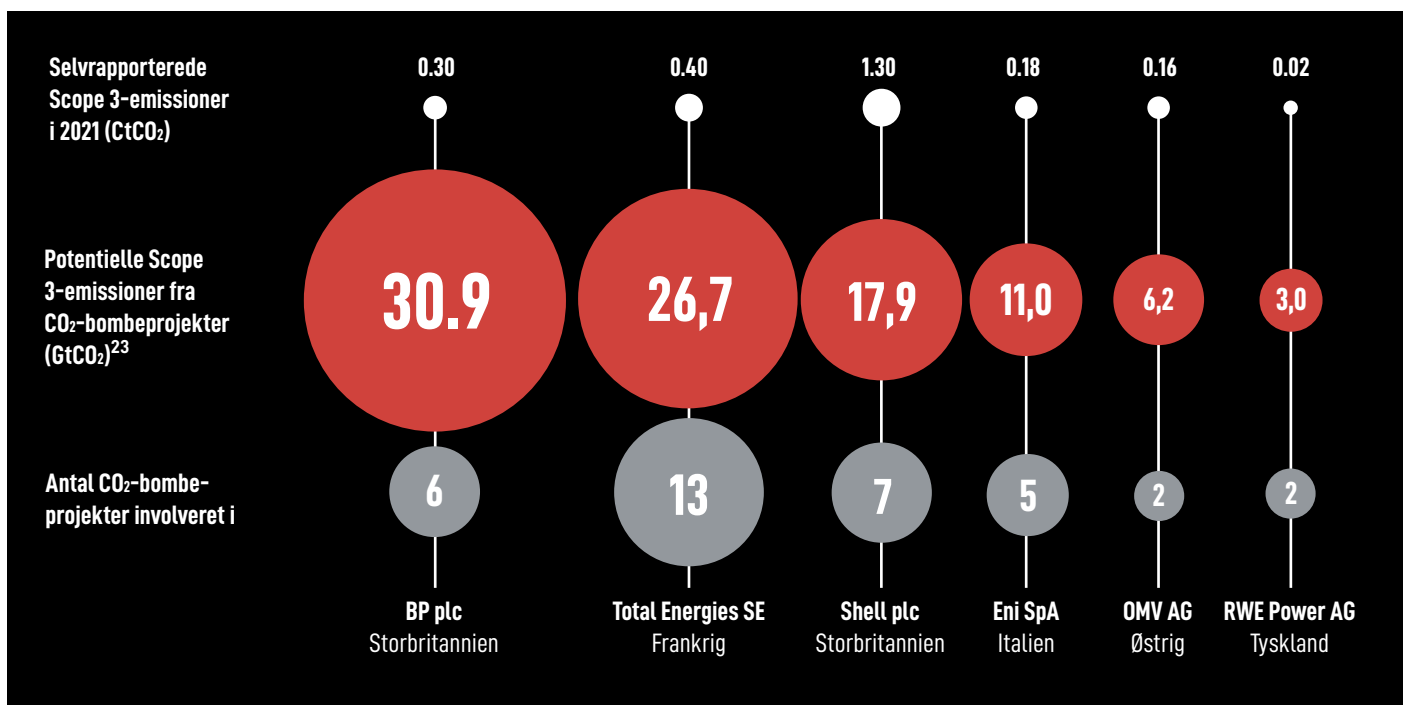
I betragtning af databegrænsninger på omfanget af udledninger i virksomheders værdikæder er disse tal kun toppen af isbjerget. Faktiske tal for CO₂-bomberne og virksomhedernes og den finansielle sektors involvering i fossile indvindingsprojekter er sandsynligvis meget større.

Det er vigtigt at erkende, at fossile brændstofselskabers involvering i CO₂-bombeindvinding ikke nødvendigvis indebærer fuldt ejerskab over projekterne; ofte har virksomheder en minoritetsandel. Tilsvarende finansierer finansielle en-

/// ud af de 425 globalt identificerede CO₂-bombeprojekter, er virksomheder på EU-markedet knyttet til mindst 107 af dem. Heriblandt er 42 virksomheder identificeret ved navn, hvoraf 19 er investorer.¹⁷

der involveret i CO₂-bombeprojekter muligvis ikke direkte indvinding, men yder indirekte eller skjult finansiell støtte til fossile brændstovvirksomheder, der er involveret i udviklingen af CO₂-bomber²⁰. I begge tilfælde bidrager de til at frigøre fossile brændstofferreserver, som i overensstemmelse med Paris-aftalen bør forblive i jorden.

I mellemtiden har EU sat et mål om at reducere udledningen af drivhusgasser med mindst 55 % i 2030 sammenlignet med 1990.²¹ Ifølge en fremskrivning fra EU-Kommissionen vil dette give de 27 medlemslande mulighed for at udlede 19,94 GtCO₂e mellem 2021 og 2030 for at nå dette reduktionsmål.²²

Dette tal forekommer meget lille sammenlignet med de 333,9 Gt Scope 3-CO₂-emissioner, som virksomheder på EU-markedet potentielt kan åbne op for.

For at forstå virksomhederne på EU-markedets ansvar, undersøgte vi nøje flere stærkt involverede virksomheder i disse projekter, som vist i tabel 1.

Førende på listen er BP plc (Storbritannien), et multinationalt olie- og gasselskab, der opererer i over 70 lande, og som kan prale af et svimlende potentiale af Scope 3-emissioner på 30,9 Gt CO₂ på tværs af sin involvering i seks CO₂-bombeprojekter. Dette overgår de samlede fossile brændstofrelaterede CO₂-emissioner fra Asien (21,69 GtCO₂), Afrika (1,45 GtCO₂), Europa (5,31 GtCO₂) og Sydamerika (1,07 GtCO₂) i 2021²⁴. Total Energies SE, med hovedkontor i Frankrig, er involveret i 13 CO₂-bomber, der projicerer en potentiel Scope 3-emission på 26,7 GtCO₂. Shell plc, en global gruppe af energi- og petrokemiske virksomheder, der for nylig flyttede sit hovedkvarter fra Holland til Storbritannien²⁵, er involveret i udviklingen af syv CO₂-bomber, der potentielt kan udlede 17,9 GtCO₂ (Scope 3).²⁶

Det italienske Eni SpA's involvering i fem CO₂-bombeprojekter svarer til potentielt 11 GtCO₂-emissioner, mens OMV AG (Østrig) og RWE Power AG (Tyskland) hver deltager i to projekter, der bidrager til henholdsvis 6,2 GtCO₂ og 3,0 GtCO₂. Desuden afslører forskningen svimlende bidrag fra europæiske finansielle institutioner.²⁷ BNP Paribas, en multinational bank med hovedkontor i Frankrig, finansierer 59 CO₂-bomber med et estimeret emissionspotentiale på 216,9 GtCO₂. Den tyske Deutsche Bank investerer i 83 CO₂-bomber, der projekterer en potentiel samlet Scope 3-emission på 272,3 GtCO₂.

Det er afgørende at forstå størrelsen af disse emissioner og den indvirkning, de har på vores planet. På trods af EU's forpligtelser i henhold til Paris-aftalen og Den europæiske grønne pagt, fortsætter virksomheder på EU-markedet med at hente megaprofitter gennem CO₂-bombeprojekter, der underminerer EU's og de internationale klimamål. Hvis vi skal beholde det mindste håb om at holde den globale opvarmning under 1,5 °C, må vi indlede med at forhindre EU-markedets virksomheder i at ødelægge vores planet. Enhver ny indvinding af fossile brændsler skal ophøre øjeblikkeligt. Det er derfor afgørende, at ophør af nye fossile brændstofprojekter er en del af due diligence forpligtelser på klimaområdet.

EU-selskaber, der fremdriver miljøkatastrofer og sociale konflikter

Vores forskning undersøger fem projekter, der modtager finansiering og er delvist ejet af virksomheder på EU-markedet og som illustrerer, hvordan CO₂-bombeprojekter

- 1** Athabasca Oil Sands Project (Canada): Kaldet "verdens mest ødelæggende olieaktivitet" af National Geographic i 2019.²⁸ Dette projekt kan potentielt udlede 1,36 GtCO₂, hvis det indvindes fuldstændigt og afbrændes. Virksomheder som Shell plc, Total Energies SE, BNP Paribas, Crédit Agricole og Intesa Sanpaolo ejer eller investerer alle i dette projekt og i alt 15 virksomheder på EU-markedet er identificeret som investorer.²⁹
- 2** El Sharara Oil Field (Libyen): Dette projekt med en potentiel Scope 3-emission på 1,01 GtCO₂, begyndte indvindingen i 1996. Siden 2011 har driften været afbrudt flere gange på grund af miljøhensyn og lokal konflikt,^{30,31} Fire af de fem projektejere er virksomheder på EU-markedet.
- 3** Kashagan CO₂-bombeprojektet (Kasakhstan): Ejes af virksomheder som Eni SpA, Exxon Mobil Corporation og Shell plc. Dette projekt i Kasakhstans nordkaspiske hav kan udlede 5,09 GtCO₂ gennem sin olie- og gasreserve. Den distinkte kemiske sammensætning af Kashagan-råolie, sammensat af betydelige niveauer af svovl og andre skadelige, forurenende stoffer som mercaptaner, kombineret med udfordrende udforskningsforhold såsom højt olietryk, en offshore-placering og et barskt klima, udgør alvorlige konsekvenser for Det Kaspiske Havs økosystem og samfund.³²
- 4** Trollfeltet (Nordsøen): Beliggende cirka 65 km fra Norges kystlinje og drevet af Equinor ASA, står over for potentielle nye boringer trods virksomhedens tilsyneladende ambitiøse klimamål.³³ Equinor ASA udtaler, at det er "sandsynligt, at der skal bores nye brønde", og at ny infrastruktur skal installeres på feltet.³⁴ Afbrænding af de udvundne fossile brændstoffer kan føre til udledninger på 1,77 GtCO₂. klima, udgør alvorlige konsekvenser for Det Kaspiske Havs økosystem og samfund.
- 5** Vaca Muerta Shale (Argentina): Omfatter cirka 30.000 kvadratkilometer - nogenlunde på størrelse med Belgien - og dette argentinske olie- og gasfelt blev kåret som det hurtigst voksende skiferområde i 2021.³⁵ Ud over at føre til massive drivhusgasudledninger er området kendt for dokumenterede folkesundhedskrænkelser og krænkelser af oprindelige folks rettigheder.³⁶ Den primære indvindingsmetode, der er brugt i projektet, fracking, har været forbudt eller strengt reguleret i mange lande på grund af dens ødelæggende karakter og dens ødelæggende virkninger på menneskers sundhed og naturen.³⁷ De potentielle emissioner fra afbrænding af de udvundne fossile brændstoffer anslås at nå 5,18 GtCO₂. BP plc, Equinor ASA, Shell Plc og Total Energies SE er blandt de mange virksomheder på EU-markedet, der ejer dele af projektet.

De skadelige konsekvenser af klimaændringerne mærkes nu i alle verdenshjørner. En omfattende undersøgelse fra 2022 konkluderede, at konsekvenserne af den fossile brændstofindustri og dens aktiviteter og produkter omfatter en lang række konsekvenser ud over klimakrisen.³⁸ Disse industrier spiller også en væsentlig rolle i massive menneskelige og økonomiske omkostninger på verdensplan og underminerer dermed alle FN's 17 verdensmål.

Indvinding af CO₂-bomber er indbegrebet af ekstraktivisme, der prioriterer økonomisk vækst i det Globale Nord på bekostning af lande i det Globale Syd og deres lokalsamfund.³⁹ Oprindelige folks samfund bærer ofte hovedparten af konsekvenserne, især i tilfælde såsom Vaca Muerta Shale. Opretholdelse af oprindelige folks rettigheder er afgørende for CSDDD.⁴⁰

// De skadelige konsekvenser af klimaændringerne mærkes nu i alle verdenshjørner.

Håndhævelse af klimaansvar gennem due diligence

Der er lige nu en historisk mulighed for at uskadeliggøre CO₂-bomber i EU's forsyningskæder gennem implementering af stærk og effektiv due diligence på klimaområdet igennem EU's direktiv om virksomheders due diligence og bæredygtighed.

Due diligence på klimaområdet pålægger virksomheder på tværs af alle sektorer løbende at identificere og afbøde klimarisici i deres forsyningskæder, forebygge skader og rapportere om deres fremskridt. Dette tilskynder virksomheder til at revurdere deres involvering i CO₂-bombeprojekter og andre midt- eller opstrøms fossile brændstofprojekter, såsom rørlæninger eller raffinaderier.

Når et projekt involverer indvinding og afbrænding af fossile brændstoffer, kræver due diligence på klimaområdet en vurdering af potentielle emissioner i indvindings-, transport- og afbrændingsfaserne på linje med EU's egen forpligtelse til at reducere emissionerne med 55 % i 2030. Hvis forventede emissioner overstiger, hvad der vurderes at være i overensstemmelse med sådanne fastsatte klimamål, skal projektet muligvis ændres eller opgives for at reducere påvirkningen. For finansielle institutioner vil effektive due diligence forpligtelser på klimaområdet kræve, at de afslutter deres investeringer og anden økonomisk støtte i selskabet.

Due diligence på klimaområdet tilskynder virksomheder til at anvende proaktive bæredygtighedstilgange i stedet for blot at fortsætte som hidtil. CSDDD bør forpligte virksomheder til at formulere troværdige overgangsplaner med specifikke mål til at afbøde klimaændringer med målbare kortsigtede, mellem- og langsigtede reduktionsmål i absolutte tal. Alle scopes (1,2,3) for værdikæder skal inkluderes, hvilket vil gøre det umuligt at retfærdiggøre investeringer i nye CO₂-bomber eller udvidelse af eksisterende. En troværdig overgangsplan bør omfatte sektorpolitikker for CO₂-intensive sektorer med udelukkelsesforanstaltninger for udvidelse af fossile brændstofprojekter - og dermed udelukkelse af nye CO₂-bombeprojekter.

Due diligence på klimaområdet under CSDDD bør også tillade interessenter (såsom investorer, berørte grupper og klimaorganisationer) at udfordre virksomheder i retten, hvis deres klimaomstillingsplaner ikke er i overensstemmelse med EU's reduktionsmål, eller hvis de ikke gennemfører planer, der får virksomhederne til at overholde disse mål.

Eksisterende virksomhedsforpligtelser er ikke tilstrækkelige. The Climate Action 100+ Net Zero Company Benchmark dokumenterer, at både Total Energies SE og Shell plc, to virksomheder på EU-markedet, der er stærkt involveret i CO₂-bombeprojekter, kun delvist opfylder kriterierne for kort- og mellemsigtede mål for reduktion af drivhusgasser. Deres investeringer stemmer ikke overens med Paris-aftalens mål om 1,5 °C.⁴¹

Corporate Climate Responsibility Monitor 2023 konkluderede, at de fleste virksomheders klimaløfter for 2030 er langt under de nødvendige emissionsreduktioner, for at hele økonomien kan holde sig under 1,5 °C-grænsen.⁴²

FN's Højkommissær for Menneskerettigheder understreger vigtigheden af due diligence på klimaområdet.^{43,44,45} FN erklærer, at stater bør sikre, at den private sektor lever op til mål for afbødning af klimaændringer samt tilpasningsmål med fuld respekt for menneskerettighederne. Aktører i den finansielle sektor, herunder banker og investorer, tilskynder også til due diligence på klimaområdet og anerkender betydningen i deres investeringsprocesser. En privat investorguide fra PRI⁴⁶ fremhæver, at investorer betragter det som en del af deres investeringsansvarliges pligt at adressere klimarelaterede risici under investeringsprocessen,⁴⁷ selvom det sjældent sker i praksis.

Huller og smuthuller i det nuværende CSDDD

EU's planlagte direktiv om virksomheders due diligence og bæredygtighed har til formål at holde virksomheder, der opererer på EU-markedet, ansvarlige for menneskerettighedskrænkelser og miljødelæggelser på tværs af globale værdikæder. Selv om CSDDD kunne være et stærkt værktøj til at sikre, at virksomheder reducerer emissionerne så hurtigt som muligt og tilpasser deres aktiviteter til at møde nationale reduktionsmål, er klimaændringer ikke behandlet tilstrækkeligt i det udkast til direktivet, der er offentliggjort af Kommissionen i februar 2022.

Kommissionens forslag til CSDDD har generelt en svag holdning til miljødelæggelse, hvilket begrænser det til et snævert sæt internationale miljøkonventioner. Denne udelukkelse skaber flere huller især i tilfælde af klimaændringer, da listen over konventioner ikke omfatter Paris-aftalen. Denne udelukkelse betyder, at langt størstedelen af de due diligence forpligtelser, der er skitseret i direktivet, ikke vil være gædede for virksomheders påvirkninger af klimaet.

Klimaændringer skal udtrykkeligt indarbejdes som en vigtig miljørisikokategori i CSDDD.

Det står som en af de vigtigste miljømæssige udfordringer, hvor forretningsaktiviteter spiller en central rolle, hvilket understreges af udbredelsen af CO₂-bombeprojekter. Udledningen af skadelige drivhusgasser fra fossile brændstoffer afbrændt gennem CO₂-bombeprojekter fremhæver nødvendigheden af, at virksomheder udfører due diligence undersøgelser af klimarisici. Det inkluderer at identificere risici inden for deres egen drift, datterselskaber og globale værdikæder og træffe de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og afbøde negative påvirkninger.

Kommissionens forslag indeholder en artikel om klimaomstillingsplaner. Tilvejebringelsen og implementering af klimaomstillingsplaner udgør et vigtigt aspekt af due diligence på klimaområdet.

Artiklens effektivitet er dog kompromitteret af dens begrænsninger. Den omfatter udelukkende meget store virksomheder og kun, hvis de identificerer klima som en "hovedrisiko". Navnlig er der et fravær af en defineret metode til at bestemme, hvad der udgør en hovedrisiko. Derudover kræver artiklen kun, at virksomheder "vedtager" en plan uden kriterier for at sikre planens kvalitet eller en forpligtelse til at implementere disse planer.

CSDDD skal inkorporere specifikke kriterier for at sikre en robust implementering samt kvalitet af virksomhedens overgangsplaner.

Det står som en af de vigtigste miljømæssige udfordringer, hvor forretningsaktiviteter spiller en central rolle, hvilket understreges af udbredelsen af CO₂-bombeprojekter. Udledningen af skadelige drivhusgasser fra fossile brændstoffer afbrændt gennem CO₂-bombeprojekter fremhæver nødvendigheden af, at virksomheder udfører due diligence undersøgelser af klimarisici. Det inkluderer at identificere risici inden for deres egen drift, datterselskaber og globale værdikæder og træffe de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og afbøde negative påvirkninger.

Disse kriterier bør omfatte kort-, mellem- og langsigtede mål for 2030 samt fremskridtsplaner med femårsintervaller frem til 2050.

Disse mål bør være troværdige, inklusive begrænset brug af fossile brændstoffer, og skal tjene til at forhindre virksomheder i at vedtage 2050-mål, samtidig med at de forfølger emissionsintensive CO₂-bombeprojekter på kort- og mellemlangt sigt. Uden disse mål har virksomhederne minimale udsigter til at opnå de nødvendige tidlige reduktioner for at nå 2050-målene og dermed afværge den nuværende tilgang på tværs af forskellige sektorer, der kun medfører forsinkelse.

Kriterierne omfatter reduktionsmål for Scope 1-, 2- og især Scope 3-emissioner.

Størstedelen af de forventede emissioner fra CO₂-bombeprojekter stammer fra afbrændingen af de brændstoffer ved slutforbrugerne, der udgør Scope 3. For olie-, gas- og kulselskaber bidrager drivhusgasemissioner fra indvindingsprocessen (Scope 1) og indirekte fra energiproduktion (Scope 2) minimalt til de samlede emissioner. Nogle estimer foreslår, at Scope 3-emissioner udgør over 70 % af de samlede emissioner for fossile brændstofvirksomheder.⁴⁸ For eksempel var Shells 2021 Scope 1- og 2-emissioner 0,07 GtCO₂e, mens dets Scope 3-emissioner var 1,30 GtCO₂e.⁴⁹ Shells klimaforpligtelser omfatter en reduktion på 50 % inden 2030 for Scope 1 og 2, men kun en forpligtelse til at være "netto nul" inden 2050 for Scope 3.⁵⁰

I de senere år har mange virksomheder lovet at reducere deres Scope 3-emissioner. Imidlertid mangler disse løfter ofte kortsigtede reduktionsplaner, tilfredsstillende dækning af emissioner og gennemsigtighed.⁵¹ Fraværet af konkrete forpligtelser for Scope 3-reduktionsmål gør det muligt for virksomheder at fortsætte yderligere indvinding, herunder CO₂-bombeprojekter.

Kriterierne skal forhindre overdreven afhængighed af off-setting ved at kræve "absolutte" reduktionsmål.

Ofte integrerer virksomheder såkaldte "off-sets" i deres reduktionsberegninger, hvor de køber CO₂-kreditter som erstatning for ægte emissionsreduktioner svarerende til CO₂-kreditprojekter, som fokuserer på at bevare eller plante skove.

Denne tilgang viser sig dog meget upålidelig. Der stilles konsekvent spørgsmål ved kvaliteten af CO₂-kreditprojekter, fremhævet i rapporter som "Chasing Carbon Unicorns".⁵² Disse projekter mangler regulering, er udfordrende at overvåge og involverer ofte betydelige smuthuller, overdrevne opgørelser og dobbelttælling.⁵³ Desuden er CO₂-kreditter utilstrækkelige til at kompensere for emissioner fra CO₂-bomber. Nogle skøn tyder endda på, at hvis virksomheder fortsætter med at bruge off-sets uden reelle emissionsreduktioner, kan de nødvendige off-set i 2050 være op til 160 gange større end i 2020.⁵⁴ Det maksimale potentielle årlige bidrag af alle off-sets eller "naturlige klimaløsninger" forventes at være cirka 10 GtCO₂.

Når virksomheder formulerer mål ved at trække disse off-sets fra deres samlede emissioner, kan det give et forvrænget billede af deres reelle emissionsreduktioner. FN's high-level ekspertgruppe om Net Zero støtter derfor "absolutte" eller totale reduktionsmål og fremhæver, at intensitetsmål og off-sets ikke kan udgøre en erstatning for, at virksomheder "straks skærer ned på deres egne emissioner på tværs af deres værdikæde".⁵⁵

En styrkelse af klimaforpligtelserne under CSDDD vil fordrø virksomhedernes ansvarlighed i forhold til reelle emissionsreduktioner på kort og mellemlang sigt på tværs af alle aktiviteter og globale værdikæder. Det burde gøre det umuligt for virksomheder at udsætte en reel klimainsats og fortsat investere i farlige CO₂-bomber.

Et fremstød for stærke og effektive due diligence forpligtelser på klimaområdet for finansielle institutioner samt for at bringe den finansielle sektor i overensstemmelse med centrale klimamål, såsom Paris-aftalen, er lige så afgørende som due diligence forpligtelserne for ikke-finansielle selskaber.

mod større klimaansvar

Vi har en historisk mulighed for at tage dette afgørende skridt fremad og indføre due diligence på klimaområdet i CSDD-direktivet og derved uskadeliggøre verdens mest betydningsfulde fossile brændstofprojekter, før deres katastrofale konsekvenser udfolder sig. Det haster mere end nogensinde at tage fat på klimakrisen, hvilket understreges af den seneste IPCC-rapport, som indikerer, at det er den sidste chance for at afværge alvorlige og globale konsekvenser af opvarmningen, og at store fossile brændstofprojekter er uforenelige med ethvert realistisk overlevelsesscenarie.

Mens EU's regeringer har underskrevet bindende tilsagn om at reducere deres drivhusgasemissioner, er virksomheder på EU-markedet involveret i eller finansierer/investerer i projekter, der vil resultere i nye udledninger, der er mange gange

større, end hvad EU kan udlede ifølge sine egne forpligtelser. Det ville være en garanti for ikke at imødekomme forpligtelserne. Det er derfor afgørende at sikre, at virksomheder også har stærke forpligtelser til at reducere deres drivhusgasudledninger. I betragtning af at frivillige tilsagn har vist sig at være utilstrækkelige og i lyset af klimakrisernes hastende karakter, skal de være juridisk bindende. CSDDD kan og skal levere på dette.

Som de igangværende følger af klimaændringer, irreversible og ødelæggende, allerede udfolder sig foran os, påvirkes levebrød og liv for millioner, tilbyder implementeringen af due diligence på klimaområdet en chance for at uskadeliggøre de mest kolossale fossile brændstofprojekter globalt.

Referencer

- 1** Just 100 companies responsible for 71% of global emissions, study says, The Guardian, 2017 <https://www.theguardian.com/sustainable-business/2017/jul/10/100-fossil-fuel-companies-investors-responsible-71-global-emissions-cdp-study-climate-change>
- 2** Baseret på gennemsnitlige investeringstal for up- og downstream olie og gas, kulminedrift og relateret infrastruktur og fossildrevet elproduktion i 2019/2020 ifølge IEAs World Energy Investment 2021 rapport - citeret i CPI (2021) Global Landscape of Climate Finance 2021 rapport <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2021/10/Full-report-Global-Landscape-of-Climate-Finance-2021.pdf>
- 3** CPI (2021) Global Landscape of Climate Finance 2021 rapport <https://www.climatepolicyinitiative.org/wp-content/uploads/2021/10/Full-report-Global-Landscape-of-Climate-Finance-2021.pdf>
- 4** Overview and key findings, World Energy Investment 2023, IEA <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2023/overview-and-key-findings>
- 5** Investing in Climate Chaos, Urgewald 2023 <https://investinginclimatechaos.org/media/pages/reports/4377839a28-1693208616/urgewald-pr-iicc-august2023.pdf>
- 6** Net Zero by 2050 A Roadmap for the Global Energy Sector, IEA, 2021 (side 20, 39) https://iea.blob.core.windows.net/assets/deebef5d-0c34-4539-9d0c-10b13d840027/NetZeroBy2050-ARoadmapfortheGlobalEnergySector_CORR.pdf
- 7** Den eksisterende udvinding af fossile brændsler ville resultere i, at den globale opvarmning ville overstige de 1,5 °C <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/ac6228>. En nylig opdatering korrigerede tallene fra 2022 fra, at estimeret 40% af de fossile brændsler skal blive i jorden til at 60% af de fossile brændsler skal blive i jorden. se: <https://priceofoil.org/2023/08/16/skys-limit-data-update-shut-down-60-of-existing-fossil-fuel-extraction-to-keep-1-5c-in-reach/>
- 8** Climate Analytics. 2030 targets aligned to 1.5°C. Evidence from the latest global pathways, June 2023 https://climateanalytics.org/media/2030_targets_for_1-5_1.pdf The evidence is clear: the time for action is now. We can halve emissions by 2030, IPCC, 2022 <https://www.ipcc.ch/2022/04/04/ipcc-ar6-wgiii-pressrelease/>
- 9** Climate Change 2023, Synthesis Report, IPCC, 2023 (side 4-7) https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_FullVolume.pdf
- 10** European State of the Climate Summary 2022 (side 6) https://climate.copernicus.eu/sites/default/files/custom-uploads/ESOTC2022/PR/ESOTCsummary2022_final.pdf
- 11** Kühne et al.: "Carbon Bombs" - Mapping key fossil fuel projects, 2020 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421522001756>
- 12** Climate Change 2023, Synthesis Report, IPCC, 2023 (side 82) https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_FullVolume.pdf
- 13** Infographic - Where does the EU's energy come from? European Council, 2022 <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/where-does-the-eu-s-energy-come-from/>
- 14** Due diligence på klimaområdet bør dække identificering (Art. 6), forebyggelse og afbødning (Art. 7), og løsning (Art. 8) af potentielle negative miljøpåvirkninger.
- 15** Leave it in the Ground Initiative, LINGO, <https://www.leave-it-in-the-ground.org/>
- 16** Liste over virksomheder på EU-markedet, involveret i CO₂-bombeprojekter, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-List-of-Carbon-Bomb-Companies42.xlsx>
- 17** Virksomheder på EU-markedet, der er involveret i investeringer i russiske CO₂-bombeprojekter, blev ekskluderet fra denne undersøgelse. Disse virksomheder fremgår af en udførlig liste udgivet i August 2022. I betragtning af det politiske klima efter Ruslands invasion af Ukraine, er der en chance for, at disse virksomheder har trukket deres investeringer tilbage. Se mere på: <https://www.leave-it-in-the-ground.org/resources/investors-in-russian-carbon-bombs/>
- 18** Opsummering af SCOPE 3-emissioner fra virksomheder på EU-markedets CO₂-bombeprojekter, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-Summary-of-Scope-3-Emissions>.
- 19** CO₂-emissioner, Our World in Data, <https://ourworldindata.org/co2-emissions>
- 20** Europe's banks helped fossil fuel firms raise more than €1tn from global bond markets, 26. September 2023 <https://www.theguardian.com/business/2023/sep/26/europes-banks-helped-fossil-fuel-firms-raise-more-than-1tn-from-global-bond-markets>
- 21** 2030 Climate Target Plan, European Commission Official website https://climate.ec.europa.eu/eu-action/european-green-deal/2030-climate-target-plan_en
- 22** EUR-Lex - 32020D2126, Annex II, EUR-Lex official website https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2020.426.01.0058.01.ENG
- 23** Nogle af virksomhederne er involveret i de samme CO₂-bombeprojekter, hvorfor emissionstallene ikke kan lægges direkte sammen.
- 24** CO₂ emissions, Our World in Data, <https://ourworldindata.org/co2-emissions>
- 25** På trods af, at Shells hovedkvarter er beliggende i Storbritannien, er det medtaget i CSDDs, grundet virksomhedens store omsætning på det europæiske marked.
- 26** Europæiske virksomheders involvering i CO₂-bombeprojekter - Virksomheders faktaark, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-Company-Factsheets.xlsx>
- 27** Europæiske virksomheders involvering i CO₂-bombeprojekter - Virksomheders faktaark, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-Company-Factsheets.xlsx>
- 28** This is the world's most destructive oil operation—and it's growing, 2019 <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/alberta-canadas-tar-sands-is-growing-but-indigenous-people-fight-back>
- 29** EU CSDDD - Carbon Bomb Factsheets, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-Carbon-Bomb-Factsheets.pdf>
- 30** Conflict in Libya since 2011 civil war has resulted in inconsistent crude oil production, 2022 <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=53419>
- 31** Libyan El Sharara oilfield in shutdown from pollution protest, Reuters, 2018 <https://www.reuters.com/article/libya-oil-elsharara-idINKBN1GG0UO>

32 Kashagan oil field development Kazakhstan, Friends of the Earth Europe, 2007 https://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foee_kashagan_oil_field_development_1207.pdf

33 Greenwashing Files: Equinor, 2021 <https://www.clientearth.org/projects/the-greenwashing-files/equinor/>

34 Highly profitable Troll phase 3 project on stream, Equinor official website, 2021 <https://www.equinor.com/news/archive/20210830-troll-phase-3>

35 Vaca Muerta is the World's Quickest Growing Shale Play, 2021 <https://energy-analytics-institute.org/2021/09/29/vaca-muerta-is-the-worlds-quickest-growing-shale-play/>

36 UN Spotlight on Impacts of Argentina's Vaca Muerta Fracking Project on Indigenous Rights and Climate Change, 2017 <https://www.ciel.org/news/un-spotlight-impacts-argentinass-vaca-muerta-fracking-project-indigenous-rights-climate-change/>

37 Vaca Muerta Megaproject, A fracking carbon bomb in Patagonia, 2017 <https://www.boell.de/sites/default/files/megaproject.pdf>

38 Fossil Fuels Are "Weapons Of Mass Destruction" Preventing Economic Development, New Report Finds, Forbes, 2022 <https://www.forbes.com/sites/davidr-vetter/2022/06/01/fossil-fuels-are-weapons-of-mass-destruction-preventing-economic-development-new-report-finds/>

39 "Extractivism" is destroying nature: to tackle it COP15 must go beyond simple targets, The Guardian, 2022 <https://www.theguardian.com/environment/2022/dec/08/extractivism-is-destroying-nature-to-tackle-it-cop15-must-go-beyond-simple-targets>

40 Indigenous Mapuche pay high price for Argentina's fracking dream, The Guardian, 2019 <https://www.theguardian.com/environment/2019/oct/14/indigenous-mapuche-argentina-fracking-communities>

41 Climate Action 100+, Companies, official website <https://www.climateaction100.org/whos-involved/companies/>

42 Corporate Climate Responsibility Monitor 2023, New Climate Institute, 2023 <https://newclimate.org/resources/publications/corporate-climate-responsibility-monitor-2023>

43 Human Rights, Climate Change and Business, UN OHCHR, 2023 (side 4, 7) <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ClimateChange/materials/KMBusiness.pdf>

44 FN eksperters kommunikation om Aramco, 2023 <https://spcommreports.ohchr.org/TmSearch/RelCom?code=SAU%203/2023>

45 UN Working Group on Business and Human Rights publishes information note on climate change and the UNGPs, June 2023 <https://media.business-humanrights.org/media/documents/Information-Note-Climate-Change-and-UNGPs.pdf>

46 PRI, Principles for Responsible Investment, er et investorinitiativ i samarbejde med UNEP Finance Initiative og UN Global Compact

47 A Guide on Climate Change for Private Equity Investors, PRI, 2016 <https://www.unpri.org/download?ac=274>

48 You've probably heard of Scope 1, 2 and 3 emissions, but what are Scope 4 emissions? World Economic Forum, 2022 <https://www.weforum.org/agenda/2022/09/scope-emissions-climate-greenhouse-business/>

49 Shell plc Annual Report and Accounts, 2021 (side 9, 89) <https://reports.shell.com/annual-report/2021/assets/downloads/shell-annual-report-2021.pdf>

50 Europæiske virksomheders involvering i CO2-bombeprojekter - Virksomheders faktaark, Leave it in the Ground Initiative, 2023 <https://www.leave-it-in-the-ground.org/wp-content/uploads/2023/08/EU-CSDDD-Company-Factsheets.xlsx>

51 Fossil-fuel company net zero plans "largely meaningless" report says, Reuters, 2023 <https://www.reuters.com/sustainability/fossil-fuel-company-net-zero-plans-largely-meaningless-report-2023-06-11/>

52 Chasing Carbon Unicorns: The Deception Of Carbon Markets and "Net Zero", 2021 (side 14) <https://www.foei.org/wp-content/uploads/2021/04/Fri-ends-of-the-earth-international-carbon-unicorns-english.pdf>

53 Briefing: Legal Risks of Carbon Offsets, Client Earth, 2022 <https://www.clientearth.org/media/lcvhm5uw/carbon-offsets-legal-risk-briefing.pdf>

54 Chasing Carbon Unicorns: The Deception Of Carbon Markets and "Net Zero", 2021 (side 14) <https://www.foei.org/wp-content/uploads/2021/04/Fri-ends-of-the-earth-international-carbon-unicorns-english.pdf>

55 Integrity Matters: Net Zero Commitments by Businesses, Financial Institutions, Cities and Regions, 2022 (side 7, 17) https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/high-level_expert_group_n7b.pdf

act:onaid

